

а_1989_004722

интиз
№ 5333

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

=====

ХУДОЖЕСТВЕН СЪВЕТ

Заседание

Стенографски протокол

-о 0 о-

София, 28 ноември 1989 година

ПРИСЪСТВУВАЩИ:

ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

БАНЧО БАНОВ

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

МЛАДЕН КИСЕЛОВ

АСЕН ШОПОВ

ДИМИТРИНА ГЮРОВА

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ

МИХАИЛ ПЕТРОВ

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

КИРИЛ ВОДЕНИЧАРОВ

ЛЮБЕН ПЪРВАНОВ

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ

АТАНАС ЧОРТОВ

ОТСЪСТВУВАЩИ:

ВЕЛКО КЪНЕВ

МАРИН ЯНЕВ

НАУМ ШОПОВ

Х У Д О Ж Е С Т В Е Н С Ъ В Е Т

Стенографски протокол

- о О о -

Зала "Н. О. Масалитинов"

Начало: 16.10 часа

Край: 18.20 часа

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ -

(След проверка на присъстващите членове на
Художествения съвет.)

Другари,

Откривам заседанието на Художествения съвет.

Инженер Първанов ще каже няколко думи за съ-
стоянието на сцената.

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ -

Мога да кажа това, че за един месец се извърши
целият монтаж на механизацията, тоест: задържането от
месец и нещо е заради металната конструкция. Утре идва
специалистът по електрониката, за да пусне в действие
машините. Завъртят ли се машините, веднага насрочваме
приемателната комисия, за да се направят статични и ди-
намични изпитания на всяко едно съоръжение, след което
да се подпише протокол от приемателната комисия.

Ще се направи и едно основно почистване на сце-
ната и сме готови за работа.

Досега проблеми не се явяват и ако електрони-
ката и токът протекат според проекта на немците, аз

смятам, че най-рано след 15 декември можем да започнем репетиции.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не репетиции, а възстановки, всъщност.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Имам един въпрос. Може ли?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Да, има думата Енчо Халачев.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Вярно ли е, че се запазва статичното положение на порталния мост и на осветителния мост в средата на сцената?

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Да, за третия етап остават, за догодина.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Аз тогава не знам какви ремонти сте правили и шест месеца загубихме - това е основен елемент, който е задължителен. Първо той трябваше да бъде поправен, от години наред сцената страда най-много от това. Защо се оставя за третия етап, това ми е много странно като обяснение...

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Това не е обяснение, но ако желаете да вляза в подробности.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Аз останах много изненадан когато тази сутрин разбрах това нещо. Ние влизаме пак на същото положение, само сцената е малко понапудрена и префасонирана. Това не е реконструкция, нито ремонт, нито нищо! Само пребоядисване... Функционалното обслужване няма много да се подобри като застопориш тези мостове.

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Това е все едно, другарю Халачев, една нова трактовка на постановка. Сценичната

ханизация не се променя като технология.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - А какво се променя тогава?

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Променя се това, че се създава възможност за повишаване на производителността на труда на сцената, намаляване на състава на обслужващия персонал, увеличава се възможността да вдига художник-проектанта товари до 500 килограма, а не до 150, както досега, декори.

Монтираме два стационарни (които ги нямаше) рундхоризонти плюс един подвижен.

Създаваме условия за избягване на намесата на личността на спектакъла, тоест: гафове ще намалееят, тъй като досега ръчните чиги се командуха от няколко човека, а сега ще ги командуха един човек. Възможността за грешка е много по-малка.

Затрудненията, които имаме с тавана на "Пред залез слънце" с витража отзад, ще отпаднат, а местовесте: това беше едно искане, отправено към мен от тези три милиона, които са отпуснати, да се направи някаква възможна икономия за доставка на други съоръжения и ние направихме тази доставка, изразена в нов пулт на художественото осветление, на нови 50 броя прожектори, съвременно производство, с подвижно фокусно разстояние което да подобри художественото осветление, да намали проблемите на актьорите с нисковолтовите прожектори, които от шлицовете им избождаха очите, внесохме нови филтри с нови разцветки, които също ще подобрят художественото осветление, но за съжаление се оказа, че машините, които са българско производство, със съдействието на другаря Симеон Славов от Сливен, секретар

на Партията и българският проект, не задоволяват изискванията за монтаж на този декор.

Моя е отговорността, че аз ги спирам, тъй като това, което е произведено, мен като инженер не ме задоволява, видяхме го отдавна, направихме нов договор и тази икономия, с която смятах да се закупят други неща, купихме нови машини за осветителните мостове, новите кабели са тука, конструкциите... и затова ще остане за до година.

Моето желание и наложеното ми за икономия не се реализира. И двете машини са тук, но не са за работа. Знаех отдавна от Шопов, че са необходими и сам преценявам, че този мост, междинният, който в момента е беден на прожектори, би могъл да се използва и вниманието ни беше насочено там, да ги пуснем, за да беше отпаднал този разговор.

Ето ги, машините са долу, връщаме ги наново да ги ремонтират.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Добре, но ти знаеш, че това е основното, което обслужва сцената, що се отнася до осветлението. Когато се прави ремонтът на театъра и имаше предложение да се направи мостът, както във всички театри се прави в центъра, фронтално, там, където е големият полилей, тогава някой "умен" каза, че не може, защото ще пречи на полилея, над салона, затова ние се лишихме от фронтално осветление, така както се прави навсякъде. След това дойде нареждане от пожарникарите да се спре (даже с тази техника, която имаме) движението на мостовете. Ние говорихме поне да ни се даде възможност

мостовете (дори с тези прожектори, които имат) да могат да бъдат подвижни, в една степен да компенсират липсата на този мост, който така или иначе не можем да го възстановим. Беше премахнат тогава с лека ръка.

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - В салона ние монтирахме още тела.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Телата са странични, говоря за централен мост.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Централен мост не може да се сложи, тъй като той нарушава...

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Говоря за момента преди самата реконструкция. Сега вече не може.

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - На кантара сложих два проблема:

- Пултът за художествено осветление, който блокира...

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Добре де, това го разбрахме. Има ли възможност тези мостове да бъдат в движение, така както са сега, с бедно осветление? Какво пречи да бъдат в движение? Пожарната за какво ги забрани? Тогава вие ми обясните, че пожарната не разрешава да се движат...

АСЕН ШОПОВ - Тези машини немски ли бяха по проект и някой реши, че ще сложите български машини, или по проект си бяха български машини и българската страна ви достави машини, които не вършат работа?

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - И затова преценихме, че трябва да купим пулта за осветление, заради който на "Бреският мир" стояхме на колене и оставихме на третия етап доставката на тези машини.

- 8 -

АСЕН ШОПОВ - И те ще бъдат пак вносни?

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Да, вносни, от ГФР, същата фирма ще ги достави. Машините са спряни от Държавен технически надзор, понеже са вързани само с едно въже, те са опасни за движение, защото са с едно въже.

АСЕН ШОПОВ - Мога ли да кажа нещо? Това, което се пропуска на етапа е капитално, по отношение на етапността на работа.

Това - едно. Второ: изразът е силен и коридорът - ироничен за това, че всъщност ще ни предложите пребоядисването, тоест: новите чиги... и не е точен, защото смисълът на подновяване на технологията отгледна точка на безопасността на труда съвсем не е безсмислен, това е вярно, но когато се опитваме да съхраним добрите отношения, което е необходимо, но, вижте: ние претендираме най-малкото за информация.

На въпроса на директора Вие не коментирате това, което пряко ни засяга. Отговорът трябва да дойде във вид на въпрос, предизвикателен, вече нагрян и като допълнително обяснение на нещо, което стои в сянка "Не дай боже сега за това да питат!" При това знаете, че ще питат, щом като съм отреагирал.

Осветителният мост няма отношение само към осветлението, или най-малко към осветлението. Има отношение към средствата, които се влагат на сцената и това нас в момента ни интересува - за това, че порталът променя пропорцията на отвора и ако една камерна пиеса, която се качва горе като "Черна комедия" например, или "Дон Жуан", или каквото и да е... - постъпва

една пиеса за голяма сцена и сваляйки моста, ще поеме материални капиталовложения на сцената във вид на декорация три пъти по-малко, отколкото фиксираният мост, който ме кара да пълня този хамбар в непропорционално присъствие на декори, кулиси и т.н. Не може всичко да бъде като "Залез слънце", "Галилей" и гигантоманията, която ни тресе по сцената.

Това е основното функционално присъствие, което Вие би трябвало да го знаете и когато решавате какво ще икономисате, би трябвало тук да се обсъжда въпроса, защото нашият производствен терен е сцената и отношение към този производствен терен имат тези, които готвят "манджата" там, даже не тези, които са длъжни технологично да ръководят, но не да решават!

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Когато за "Опит за летене" трябваше да се пуска моста, ние пускаме софита... Не мога да разбера защо не разберете, че беше важно да купи пулта за осветление с тези пари?

АСЕН ШОПОВ - Тук няма никакъв спор и няма защо да изброявате положителните страни на доларите, които държавата е дала, че това е добро и достатъчно вече, когато чисто технологично ремонтът не ни предлага онова, за което сме спорили години наред.

На "догодишния етап на ремонта" аз не вярвам.

Извинете, че се намесих.

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Аз също се извинявам, че така разговарям, но проблемите ми са много на главата и всичко правя в името на сцената, на режисьорите, на художниците, на театъра.

- 10 -

АСЕН ШОПОВ - Тук става дума за сцената, другарю Първанов, а не за режисьори, художници и т.н.

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Те правят театъра. Сградата и сцената не правят театъра, вие правите театъра, но това, че производството на Завод "Победа" в Сливен излезе некачествено, аз не искам да оправдавам нито тях, нито себе си.

АСЕН ШОПОВ - Вие предварително знаете, че производството на Завод "Победа" няма да излезе качествено но ако имаше възможност Завод "Победа" да ви гарантира тези машини, няма да седи десет години плъсбиран или заварен там този мост, защото някой началник трябва да подпише протокола и да го пусне.

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Една машина струва 40 000 марки. Трябва да пуснем и промишлената телевизия от тези икономии, които искахме да направим.

АСЕН ШОПОВ - Знаци сте се занимавали неправомерно и самостоятелно с работи, които не са ви работа!

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Благодаря за оценката.

АСЕН ШОПОВ - Тогава Вие решихте, че тези 40 хиляди марки не могат да бъдат дадени за тези машини, така ли?

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Те са пет по 40 000.

АСЕН ШОПОВ - Аз не знам, смежи не правя, аз знам, че правите ремонт и сте декларирали, че това, това, това и това на този етап ще го направите.

ПРЕДС. Д. ФУЧЕДЖИЕВ - Понеже този въпрос се повдигаше по-рано, аз съм говорил и с Велянов, струва ми се - да се поддържа контакт с инженера и с хората,

които пряко се занимават с ремонта и да се осигурят тези оптимални условия, които са необходими за работата на театъра.

Пултът е абсолютно необходим, тъй като ние бяхме останали на капризите на един развален пулт, който често ни поставяше в аварийна ситуация, но, така или иначе, фактът е консумиран и машините ще бъдат доставени от същата фирма, новите, ще се монтират на следващия етап на ремонта на театъра.

Искам да ви обърна внимание, че това, което е направено досега в театъра на първия етап и на втория, не е боядисване на тръби, а е извършена една голяма работа, която струва пари и която ще осигури театърът да работи в продължение на 50-60 години, най-малко. Трябва да си даваме сметка за това нещо, а че мостовете не са направени, това може сега да го прехвърлим като грешка на Първанов, или изобщо да се приеме като грешка на това техническо ръководство на ремонта, но така или иначе, ние сме осигурили машините, които ще вкарат мостовете в действие през следващия сезон. Ремонтът ще приключи окончателно през следващия сезон, така че нека да не се вълнуваме толкова от тези неща и да не се карае туга. Имаме въпроси от художествен характер, с които да се занимаваме и енергията си да я използваме главно в тази посока.

АТАНАС ЧОРТОВ - Мога ли да допълня нещо по този въпрос. Това, което се каза от инженер Първанов, е така, но се изпускат някои неща, засега поне, във връзка с обезопасяването на сцената. Гледа се преди всичко да се монтират тези съоръжения, разбира се, аз предпо-

- 12 -

лагам, че инженер Първанов мисли по този въпрос, но най-малко една седмица ще трябва да се отдели за обезопасяването на сцената, това е действително много важно нещо. Не бива да се оставят на по-заден план тези неща, обикновено съм цялата сцена и виждам, че има неща, които носят голяма опасност.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ти затова присъствуваеш там и ако имаш някакви проблеми или нещо не се прави така както трябва, можеш да направиш записка и да се оплачеш на директора, така че правилно наблюдаваш тези неща, ще ги наблюдаваш и ще искаш на основата на правомощията, които имаше като завеждащ охраната на труда всичко, каквото трябва да бъде направено за обезопасяването.

Аз съм казал и на нашите хора и на другите монтажници, че всичко на сцената трябва да бъде направено по такъв начин, че да бъдат изключени всякакви рискове и затова съм предявявал претенции да се работи с добри темпове, но да не се бърза и да се карат работите през куп за грош. Това се прави за повече от половин век. Който е жив през 2 050-та, 2060-та година до тогава ще работи на тази механизация...

Ще следиш задачите, своевременно ще поставяш въпросите, за да не се получава така, че да се връщаме пост фактум. Охраната на труда върви заедно с монтирането и с въкарването в работа на всички съоръжения и те моля да бъдеш много взискателен, защото това е основното - от този огромен таван да не падне нещо и без това имаме случай, при който някои хора се отърваха от явна гибел... Това е основното.

Затова отидохме от 1 ноември на 1 декември,

от 1 декември на 1 януари и да се надяваме, че до първи януари имаме възможност да приключим всичките работи. Който смята, че е могло да стане по-рано, и той си има своите основания, обаче, за съжаление, монтажната организация не се оказа на ниво и ще трябва да помислим за следващия етап дали с тях да работим или да търсим...

Още преди три месеца разбрах, че тук нещо не върви както трябва. Извиках другаря Георги Григоров, секретар по строителството в Градския комитет, на времето е участвувал в ремонта на театъра, той е ръководел. Шефът на монтажната организация се обиди и от тогава не се вести, написа само две писма за това че съм извикал Георги Григоров, с което той смята очевидно, че му е паднал авторитетът, но фактите са такива. Оказа се, че Георги Григоров не може да реши един въпрос, който тук няма кой да го реши. Кого? Григор Стоичков ли да викам, който отговаря за строителството в цяла България.

Вземете случая с кабелите, вие ги виждате всеки ден отсреща, те са прекъснати преди три месеца.

Преди три месеца на първата оперативка, на която виках Георги Григоров бяха извикани други хора, понеже повредиha изолацията на склада и беше даден тогава една седмица срок, за да се направи проект и да се изпълни докато времето е хубаво тази настилка, тази изолация. Както виждате, обаче, положението е същото. Снегът засипа кабелите, не се работи, спряхме настилката по площада, защото това означава да рискуваме непрекъснатото пълнене на склада с вода.

Спомням си 1976 година когато створиha театъ-

ра и веднага го затвориха, за да продължи ремонтът, който трая от 1 април до 1 октомври и не се подписваше акт 16. Трябва да се подпише, вие знаете, един акт № 16 и един окончателен - № 17, за да се пусне едно съоръжение в работа.

Едни твърдят, че всичко е наред, комисията твърди, че не е наред и не може да се подпише протокола и тогава решиха да се промени проектното задание. Освен това въпросът стигна до Държавен контрол.

Театърът ще започне на 3 януари представления, а от тук не може да се минава. Няма сила, с която да ги накараш да се свърши тази работа - да се направи изолацията и да се тури настилката.

АСЕН ШОПОВ - Каквото и да сложат сега, напролет ще ровят отново.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Складовете текат.

БАНЧО БАНОВ - И да го направят - пак ще тече, прав е Асен.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Важното е в този спор, който започна около осветителните мостове, режисьорите имат основание, но аз също искам да кажа, че аз, който съм технически некомпетентен, в началото предупредих и от техническа страна и от страна на режисурата, че трябва да се види там какво е необходимо да се направи и главно около тези осветителни мостове, които винаги са били коментирани.

За съжаление, тези, които ни предоставиха се оказаха негодни. Осигурихме ги с "връзки" тези машини, те работят само по второ направление.

Сега искам да ви кажа следното: ние с монтирането на машините за тези мостове следващият сезон ще приключим окончателно и горната сценична механизация, която е изцяло подновена, не само боядисана, и която струва толкова пари. Държавата не дава пари на вятъра, всичко е с документация.

Този въпрос се изясни, моля да се запази спокойствие, аз ви запознах с други въпроси, които се отнасят до ремонта.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Може ли временно да бъдат използвани до догодина тези машини, българските?

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Не, те са спряни.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ -

Преминаваме към дневния ред.

ПЪРВА ТОЧКА - ОБСЪЖДАНЕ НА ПИЕСАТА "ОБРАЗ И ПОДОБИЕ" ОТ ЙОРДАН РАДИЧКОВ.

Ще докладва Младен Киселов.

По ВТОРА ТОЧКА - ще докладва Асен Шопов.

Има и ТРЕТА ТОЧКА - "РАЗНИ" (въпроси, поставени от Съюзния комитет и от някои други другари, които ще бъдат коментирани накратко, но трябва да бъде запознат Художествения съвет).

Другари,

Преди две години нашият писател Йордан Радичков представи в театъра пиесата си "Образ и подобие", която аз върнах, четох я, но не я дадох на Литературното бюро, нито пък запознах с нея Художествения съвет по съображения за целесъобразност. Сметнах, че тази пиеса не е удобно да се поставя в този момент, говоря за момента преди

две години. Имах разговор с автора, разбрахме се с него и му я върнах.

След като аз му я върнах, на разговор ме извика др. Георги Йорданов и ми постави въпроса, че тя може би би могла да бъде поставена в друг театър, Народният театър не може всичко да поставя и беше предприета акция за поставянето ѝ в Театър "София". Там другарят Младен Киселов предприе някакви действия, които обаче след това бяха спрени отново и по такъв начин пиесата не се постави. Пиесата, която аз тогава четох е интересна, любопитна, тя беше отпечатана в списание "Съвременник" с някои орязвания, даже съществуваше въпрос дали да бъде отпечатана в списание "Съвременник". Тогава ме извика др. Стоян Михайлов да ме попита какво ми е мнението, понеже книгата беше спряна, отпечатана беше, ставаше въпрос да се махнат колите или да се унищожава и да се печати отново книгата. Аз му казах, че по мое мнение, за да не стават скандали, по-добре е да си излезе пиесата в книгата, тъй като едно е пиесата да се напечати в списание, а друго е да се играе на сцена. Така мисля аз и сега така мисля.

Те правиха консултации и с други хора и вероятно на тази база решиха и пуснаха книгата.

Запознавам ви с тази предистория, която е необходима. Ние, така или иначе, имаме един ангажимент към Йордан Радичков, който не носи вина за тези консултации и т.н., които се правиха и решихме... аз като директор реших да предложа отново в момент, който смятам, че е подходящ тази пиеса на Йордан Радичков. Това стана възможно благодарение на смяната, политическата смяна, която се извърши в нашата страна и което беше основната пречка

ка за поставянето на пиесата. Някои от хората, които ръководеха тогава нашата страна, смятаха че са визирани пряко в пиесата (кой като червена "тога", кой като сива, кой като бяла) и поради това последва категорична забрана за поставянето на пиесата.

Лично аз не искам да обвинявам никого от горните инстанции, тъй като на мен от никъде не ми е наредено да не пускам тази пиеса, аз го направих на собствена глава. На разговора присъствува др. Банчо Банов, който също чете пиесата. След това, за Театър "София" беше наредено, пак без моя намеса, аз изобщо не съм взел участие казах на др. Йорданов: "Щом като смятате това за възможно, моля, аз нямам нищо против, нека се постави в Театър "София".

Така че ние имаме един морален ангажимент към Йордан Радичков, тъй като според мен тази пиеса има качества, може да бъде поставена на нашата сцена. Оня ден на една среща с Генералния секретар на нашата Партия беше повдигнат въпроса за мен специално, защо аз съм спрял и защо не се постави сега тази пиеса. Аз казах: "Защо не? Няма пречки - можем да я поставяме."

Не е наредено от никъде, но смятам че от морална гледна точка е редно да поправим една своя грешка, която в момента на отказа не беше грешка, защото щяха да станат неприятни истории и затова предложихме на вниманието на Художествения съвет пиесата да бъде прочетена.

Давам думата на др. Младен Киселов да направи някои бележки, ако има.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Нямам бележки, бих изслушал

Съвета.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Искам да чуя вашето мнение.

Има думата Николай Николаев.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ -

Другари,

За мен днешният Художествен съвет лично има много голямо значение, за мен, казвам... Тъй като съм доста развълнуван, ще си позволя да ви прочета това, което съм написал, тъй като искам да не изпусна някоя дума повече и някоя дума по-малко.

ИНЖ. Л. ПЪРВАНОВ - Извинете, ние свободни ли сме?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз ви виках във връзка със "Сборен пункт". При мен дойде др. Рачко Ябанджиев, който ме информира, че той не може повече да играе в тази пиеса. Искам да знам, Георгиев, в какво състояние е декорът.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ - Декорът ние го възстановихме напълно.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Тоест: пиесата може да се играе.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ - Да, може да се играе пиесата.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Вие сте свободни, аз ще поставя въпроса пред Художествения съвет. Рачко Ябанджиев не може да участва повече в този спектакъл, поради причини от физически, възрастов характер.

Николай, продължавай!

ОТВОРЕНО ПИСМО ДО МОЯ ДИРЕКТОР:

Уважаеми другарю Директор!

Казвам "уважаеми", защото аз наистина Ви ува-
жавам.

Надявам се, че писмото ми след превратните съби-
тия в нашата страна няма да се схване като "вик на бързо
преориентирал се борец за гласност". В започналото ново
летоброене, изразяващо се в "до" и "след" падането на
Тодор Живков, аз продължавам да бъда същият, доста не-
удобен понякога, както в периода "до свалянето на Т.Ж.",
тъй като спазвам своята лична Конституция - да говоря
със сърцето си, а не с мозъка си, даден в изобилие на
много хора, за да крият мислите си.

Та: на последния Художествен съвет, същият взе
решение, зад което застанахте и Вие, вторият екип на
"Кендида" да репетира още една седмица, Художественият
съвет да гледа повторно и да реши какво да се прави.
Това бе едно разумно решение. Вместо това, спектакълът
бе гледан от опълченски настроения Режисьорски съвет,
който за да отблъсне евентуална атака на Художествения
съвет, пусна тихомълком спектакъла в движение. Прецедент
напълно в духа на събитията от 10 ноември т.г.

В разговор с Асен Шопов, споделяйки огорчение-
то си, той с присъщото си чувство за хумор ми каза: "Ти
за какво се ядосваш? За това, че не можа да спреш спек-
такъла, или заради принципа?" Отговорих: "Спектакълът н
съм искал да спирам, защото знам колко пот и нерви стру-
ва на колегите. Негодувам срещу препикания принцип."
Той продължи: "Нали знаеш, че директорът може да не се
съобрази с Художествения съвет?" "Да, може - отговорих.

Когато е на друго мнение от това на Художествения съвет, но когато директорът стои зад решение на Художествения съвет, което той формулира и подкрепя - това не може!"

Другарю Директор,

Художественият съвет в организма на театъра е като апендисита. Хубаво е да го има, но два пъти е по-хубаво когато го няма, защото като се възпали може да доведе до инфекция. От такъв Художествен съвет като този няма никакъв смисъл и аз сериозно предлагам този апендисит да бъде ампутиран. Вие като директор може да не се съобразите с предложението ми, но и в единия и в другия случай аз, който съм член на Художествения съвет на Народния театър от 1969 година с двегодишно прекъсване когато директорствувах, не желая и няма да сътруднича повече в такъв орган, от който няма абсолютно никаква нужда. Нито имам излишно време, за да тренирам словесни салта и пируети, нито имам излишни нерви, защото влязох в своята 50-годишнина.

Сега: за "Образ и подобие". На 4 октомври, месец и шест дни преди новото летоброене, когато Младен Киселов предложи да се постави "Образ и подобие" на Радичков, а Асен Шопов скочи и каза, че сме Ви изправили пред стената, за да Ви разстрелваме, си мислех, че би било хубаво, би било акт на човешка смелост, тази забрана на иносказателна творба да намери родителите си тук, в Народния театър.

Сега, след събитията, като гледам телевизията, като гледам такива гъзолизци като Орлин Орлинов, надявам се, че той няма да ми се разсърди, защото това не е

обида, а констатация, които, обхванати от новия бяс, наречен "гражданска смелост", дават простор във вестниците си на карикатури като "Хайдушко хоро", спомняте си: хайдути рипат и ритат по гъза водача си..., след като гледам как директно се плюе и псува "вожда", пред който допреди 18 дни чупехме гръбначета от страх за службица и заплата, та като гледам всичко това – как от една крайност литвам в друга – типична балканска простотия, та си мисля, че ако сега поставим тази вече историческа пиеса "Образ и подобие", ще бъдем "смели граждани-творци, които на умряло куче нож вадят", а струва ми се, че това е под достойнството на не вече толкова достойния Народен театър.

Ето защо, като имам предвид пиетета на Народния театър към историческите пиеси, отново подкрепям предложението на Младен Киселов да постави "Хенрих IV" на Шекспир, както и своето собствено (предложение) – успоредно да се постави "Хенрих IV" на Пирандело. Това, струва ми се, е по-достойно.

За "Маруля и магданоз" на Шафър за камерна сцена: да, с две ръце подкрепям, с една молба, ако може в постановката да няма много нитрати, които толкова много изобилстват напоследък в театралната ни нива, че хванахме духовно разстройство.

С уважение,

Ваш Николай Николаев

27 ноември 1989 година

Това е изказването. Има и един пасаж, който касае само Вас и мен.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг кой иска думата?

АСЕН ШОПОВ - Аз имам едно възражение към Николай Николаев - че ми приписваш чувство за хумор...

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ - Не, имаш го, но не знаеш...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Чакам други мнения по обсъждания въпрос. Въпросът за "Кендида" е приключен, на мен ми беше казано, идеята не е моя, "Нека да не разпъваме тези хора отново на кръст. Режисьорският съвет е в състояние да види, да прецени и да реши с участието на Стефан Данаилов и на Велко Кънев." Аз не съм присъствувал нито на Художествения съвет, нито на Режисьорския съвет, нито съм гледал представлението. Казах им да го гледат и да се съберат, да вземат отношение и да решат въпроса на представлението. Заради това съм направил и промяната, не по никакви други съображения. Нямам съображения. Вие си спомняте, че тук на Художествения съвет говорих достатъчно ясно, както и сега казвам точно за какво стана въпрос. Идеята не е моя, двама души ми дадоха тази идея: "Защо ще бъдат разпъвани на кръст? Режисьорският съвет може да ги види. Режисьорският съвет включва Банчо Банов, четиримата режисьори и двамата ръководители на обществените организации и така се реши въпросът."

Михаил Петров иска думата.

МИХАИЛ ПЕТРОВ - Аз искам да се изкажа в подкрепа на писмото, което ни пречеете Николай Николаев, но ме интересува кои са тези хора, които са решили, че няма нужда да разпъваме на кръст състава, който участва в "Кендида"? Кои са тези съветници, които си позволяват

това нещо? Тук има регламентирани неща и никой не е в състояние, не би трябвало да е в състояние, особено сега, тук не става въпрос за някаква тотална революция, която е извършена в нашата страна, но никой от тук присъстващите и не присъстващите не може да си позволи лукса и няма прерогативите да ни изолира и да решава той кой се "разпъва на кръст" и кой не се разпъва на кръст.

От наши колеги ние разбрахме, че втората премиера е минала добре, което е радостно за всички. Има си хас да искаме да е обратното! Но смея да твърдя, че с участието на Николай Николаев и моето скромно участие, което беше в противовес с някои изказвания на първия Художествен съвет, тази седмица е била изключително от полза за добрата реализация на втората премиера, независимо дали ще го признаете, или не.

Така че първо е обидно, второ е нередно.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Това, което искаше Художественият съвет, е изпълнено. Една седмица да се дадат за репетиции плътно и това беше направено. Аз имената няма да кажа, защото не съм длъжен да ги казвам, но двама души говориха с мен и ми казаха, че няма защо да се разпъват... Това може да се отнася в някои случаи, Мишо, и за тебе и за Николай Николаев и за някои други... Само че ние от досегашната практика, както ви е известно, има в много спектакли изпълнители по един и по двама, когато ги прескачаме, тях изобщо не ги гледа Художественият съвет и работата отива нататък. Това е наш недостатък, не е плюс и не го привеждам тук като защита.

А вече това, че аз съм се съгласил да се напра-

ви по такъв начин процедурата, даже смятаха, че непременно аз ще присъствавам. Казах: "Не!" На Енчо Халачев, който е председател (ръководител) на Режиcьорския съвет да си гледат представлението и да си свършат работата, както те сметнат за необходимо.

Изпълнена беше препоръката на Художествения съвет за едноседмични репетиции. Това - първо.

Второ: смятам, че няма основание за толкова висока чувствителност, тъй като Художественият съвет е консултативен орган. Това не е орган, който може да взима решения, задължителни за директора, поне засега е така. Когато дойде време да ме избирате, вие ще вдигнете ръка и с вашия вот аз ще бъда директор, или няма да бъда директор, ~~не когато съм директор~~, но когато съм директор, имам право да предприемам действия, които в някои случаи не са в унисон с решенията на Художествения съвет, различават се и то не чак толкова много, защото освен тези, които гледаха, щяхте да присъствувате и вие с Николай Николаев и др. Стойчо Мазгалов.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - И аз съм длъжен да кажа две думи само във връзка с това, тъй като касае и мен в този смисъл, в който обясни директорът, че в момента изпълнявам задължения на временен ръководител на Режиcьорската колегия. Аз също не се интересувам от имената, др. Фучецкиев ни каза да гледаме спектакъла - Режиcьорите, двамата представители на обществените организации и главният драматург - Банчо Банов.

Трябва да ви кажа, че работата я извършихме не претупано, не тихомълком и не така... безгласно, както се каза, да се скрием от това нещо - много внимателно

гледахме представлението, очевидна беше разликата и ползата от тези репетиции, но заслугата не е за тези репетиции едностранчива, на всички ни беше тази заслуга. Аз пръв се изказах и също казах, че представлението се нуждае от вторият етап, от още допълнителни репетиции и когато се събрахме на обсъждане, много внимателно, в присъствието на режисьора, направихме своите бележки и стигнахме в последна сметка до единодушното решение, че от тук нататък и самият режисьор едва ли би могъл да предложи нещо повече, ако се репетира още и че разликата, която съществува от предишното до сегашното е в достатъчна степен променена, за да ни даде основание да пуснем представлението.

Слава богу, това се потвърждава и от други колеги, които са гледали представлението. Така че, искам да кажа, че не извършено нещо, което тихомълком и скрито е станало от общественото мнение. Ситуацията беше такава, че трябваше да отидем да гледаме представлението и да си кажем думата, тук е режисьорът, в негово присъствие станаха всичките тези разисквания.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Банчо Банов е извикан на предишната репетиция и водихме разговор.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Така че не сме се само "отървали" от задължението да проведем Съвета и формално да мине всичко. Аз самият се изказах и казах, че огромна разлика между първия и втория състав има и се нуждае от още репетиции.

АСЕН ШОПОВ - При Вашата секретарка е протоколът, който отразява оценката, за която Мишо говори, става дума за анализ, за споделено общо мнение, отразени в този документ.

Тази оценка, аз ви гарантирам щеше да бъде същата при нас, ако беше пред Художествения съвет, както беше и в този кръг, в който бяхме събрани. Едва ли щеше да има някаква разлика.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Навлизаме във фазата на абсолютната законност, която, тук искам да направя декларацията, че аз няма да я нарушавам дотолкова доколкото някои действия не пречат на работата на театъра, докато съм директор на театъра и не посрещам с хъс нито забележката на Николай, нито намесата на Мишо Петров, аз се стрямя да бъда толерантен и наистина направих нещо, което смтах, че е по-деликатно, по-целесъобразно, но ако има такива случаи за в бъдеще, обещавам ви, че няма да го правя.

МИХАИЛ ПЕТРОВ - С това изчерпахме първата тема от това, за което исках да говоря.

Другото е... Сега няма какво аз да коментирам Йордан Радичков. Той е един автор от много сериозна величина, лично аз смятам, че това вече няма същата стойност, която щеше да има преди, тоест: подкрепям Николай и в тази част от изказването. Безкрайно много ценя Младен, той го знае това нещо, заявявал съм го не един път, но мисля че това, което става сега в нашата страна... позволявам си да вляза леко в политически аспект, без да се бъркам и не това ми е работата, тоест: с един човек сега всички да си измиваме ръцете... - това ми се струва крайно недостойно и непочтено.

В този смисъл аз лично смятам, че "Образ и подобие" е вече закъсняла пиеса и малко неморално би било,

според мен, нейното поставяне на нашата сцена. Адмирирам пиесата на Питър Шафър като, според мен, в този вид тя е малко по-дълга за този вид, драматургия, който ни се предлага и би могла малко да се... (но това вече е работата на Асен Шопов) посъкрати. Иначе пиесата е блестяща.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Другарят Стойчо Мазгалов има думата.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - На мястото на коя пиеса влиза тя и за този сезон или за по-следващия сезон влиза?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - За този сезон. На мястото на пиесата на Константин Илиев.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - А с коя пиеса ще се дели евентуално?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - След малко ще коментираме този въпрос, ще чуеш. Ти ще имаш възможност да вземеш отношение.

Димитрина Гюрова има думата.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Аз искам да направя едно предложение. Аз бих предложила, въпреки отказа на Младен в началото да каже встъпителни думи, все пак да вземе думата, защото предлагайки днес заглавието, той е твърде умен човек и сериозен художник, едва ли има намерение да направи буквален прочит на произведението в неговите директни политически измерения, както би прозвучало то преди две или три години. Предполагам, че Младен днес ще се опита да я реши по друг начин, който да придаде измерения на общозначимост по редица проблеми. Струва ми се, че това би предварило някои от възраженията и от изказванията по-нататък в Съвета.

Ето защо, аз апелирам Младен да вземе думата и да каже намеренията си относно това заглавие.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Има предложение др. Младен Киселов да вземе думата.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Съгласен съм. Смятам че както се развива разговора, се налага мое участие в него. Всъщност аз действително исках да чуя, както казах в началото, съображенията на колегите и ако е необходимо да взема думата и да я взема точно когато е необходимо.

Искам категорично да заявя, че намеците, които усещам за неморалност, отхвърлям веднага. Това е мое право. Ваше право е да ги допуснете. Смятам че в случая става дума най-напред и преди всичко за един задължителен, според мен, акт на възстановяване на една истина. Става дума за една реабилитация на едно произведение и виждането на сценичната рампа, на сценичните светлини от страна на това произведение, на този текст, смятам за високо свое задължение. Повтарям: за високо свое задължение...

Смятам, че времето, в което живеем, изисква, налага ни да бъдем запознати всички с факти, а не със свои позиции или намерения със стара дата.

"Образ и подобие" е литературен факт и този литературен факт има своята съдба. Аз смятам, че ще дойде време когато още много факти от съдбата на българския театър, ще намерят своето ново осветяване и възстановяване на първоначалните стойности като се започне, примерно, от годините когато беше разгонен Бургаския театър. Примерно, казвам...

Историята на българския театър е пълна с много

факти на груба намеса, на администриране, пълна е с много факти... За мен поставянето на тази пиеса означава нещо повече, отколкото самият факт - поставянето ѝ. Това означава възстановяване на чистото име и на автора и на театъра, защото за чест на автора, той написа това произведение, което съзнателно от негови колеги, съветници на Генералния секретар, беше изтълкувано превратно, съзнателно, целенасочено и да се правим сега, че не знаем това, за мен е въпрос - неясен защо става.

Това произведение беше съзнателно трактовано пред Генералния секретар в определена посока, след което беше взето решението за неговото нереализиране, така че съдбата му лежи и е за сметка на хора, преди всичко колеги на автора, които се постараха да решат писателските проблеми и конфликти на държавно ниво. За съжаление, атмосферата беше такава, че те успяваха, не само в този случай, но и в други случаи.

Зная, че и в нашия театър има много случаи когато съдбата на много наши колеги, знаете, че също се решаваше не тук, а в други кабинети, по много въпроси, включително и това кой какво да играе. Всички знаете, че на съответните равнища са се решавали разпределения дори в Народния театър, а не само кой да бъде негов член или не.

Това са факти. Всички ги знаем. Поради което, аз смятам, че е дълг на Народния театър да възстанови основа, което е загубил през своята принуда да работи в съответна атмосфера. Смятам, освен това, че произведението е съзнателно тълкувано като вредно за определена личност, с користни цели. Ако се вгледаме в произведението, ще видим, че става дума за притча и ако тръгнем

по линията на съзнателното тълкуване (това са думи, които казах по Телевизията и бяха изрязани след 10 ноември), ние не трябва да поставяме нито Шекспир, защото, ако ви кажа, колеги, как ще прозвучи днес "Хенрих IV", то ще бъде много по-конюктурно от това "Образ и подобие". Много по-конюктурно! Извинявайте, но в тази пиеса няма син, а в "Хенрих IV" има син! За какво става дума? Когато обвиняваме в конюктурно мислене, давайте да бъдем разумни, а не желаното да предлагаме за действително.

Мой личен дълг към тази спряна пиеса е нейното реализиране. Ако театърът не пожелае да се реализира тук, аз ще търся възможност да я реализирам където и да е. Съдбата на тази пиеса да не бъде реализирана, за мен това означава аз нещо да зачеркна за себе си, в себе си, а не съм съгласен на това. Право на театъра е да реши да ми даде тази възможност или не. Аз съм отделна юридическа и творческа личност, достатъчно самостоятелна, надявам се.

В този смисъл, аз не прося и не моля да ми бъде дадена възможност, а предлагам. Право на театъра е да не приеме моето предложение.

Следващият въпрос, който има изключително значение за мен, също така - нравствено и колегиално, е свързан с факта, че аз за съответния репетиционен период, бях обвързан със започната вече подготовка на пиесата на Константин Илиев. Никой от нас не е очаквал събитията да се развият така бързо и много неща в нашия и културен и обществен живот да се променят тотално, генерално, изцяло. Поетият ми стар ангажимент към това заглавие и към

този автор диктуват размяна на двете заглавия. В този смисъл, запазвайки изцяло своя пиетет и възхищение от пиесата на Константин Илиев, аз предложих на автора, на театъра, да я направя в края на сезона (да я започна) и да излезе за откриването на новия сезон, т.е. да открием с нова българска пиеса следващия сезон, а на нейно място в зимния репетиционен период да влезе "Образ и подобие".

Това е моето предложение, направено пред ръководството на театъра. За мен в чисто исторически план във времето, двете заглавия са постъпили на режисьорската ми маса в този ред и аз бих искал да ги реализирам в този ред. Мисля че това е разбираемо и нормално. По отношение на това, дали пиесата е закъсняла, или не, аз смятам че крал, който се опитва да направи държавата си по свой образ и подобие - един от примерите на тази притча, е историята на нашата държава, но това не е единственият пример и в този смисъл за мен пиесата звучи много по-широко и искам да продължа започнатото от Димитрина - в решаването на тази история смятам да вървя по пътя, по който тя беше замислена и тогава, когато в Театър "София" трябваше да се реализира. Това е приказка, това е притча и в този смисъл пиесите на Шекспир са много по-конкретни и асоциациите биха били много по-болезнени.

Присъствието вътре на едни персонажи като "Дядо Боже", като "Сатаната" правят работите много по-широки и много по-приказни, което, според мен, е качество и в този смисъл именно шансът на театъра да се защити, че е предложил пиеса, която е била изтълкувана тесногърдо, съществуват и трябва да бъдат използвани. Даже в програмата аз бих напечатал няколко думи, свързани с пред-

историята на тази пиеса, защото се застраховаха много хора, само и само да не се изтълкува тази приказка по определен начин.

Това е действителността около това заглавие.

Убеден съм, че то можеше да бъде нормално репертоарно заглавие, ако около него не беше се разиграла тази преди всичко писателска битка за авторитет, който ще избърза по-напред и който ~~целиком~~ по-напред ще отвори съответната врата и ще се окаже по-напред насаме с първия човек на страната. Това е древна битка, тя се води от години и това е само един факт от цяла поредица подобни факти.

В това отношение моето предложение е същото, каквото направих преди съответния десети ноември, горе, в репетиционната зала. В този смисъл аз само подновявам своето предложение, а възможността, която се получи на 10 ноември, не крия, аз поставих въпроса на срещата с интелигенцията, конкретно, за това, че това заглавие трябва да види бял свят, разчитайки на това, че там са се събрали хора, които имат отношение към фактите на културната история, с които всички са запознати. Това не е нещо ново за никого.

Гледам на въпроса именно като необходимост да бъде реабилитирано това заглавие, а не като нагаждане, в никакъв случай, смятайки, че литературните качества на произведението, смисловите му качества са много по-широки от карикатурата, буквалната, която Орлин Орлинов е поместил. Това е просто несравнимо за мен, несравнимо, по чисто художествени съображения.

Асоциациите, които се раждат от нашето изкуство, не са в наша власт. Не бива да подходяме така, сякаш виждате ли, сега театърът командва асоциациите, които се раждат от неговата продукция. Това ние не можем да командваме, това зрителят решава - дали асоциацията е нужна или не е нужна.

Съгласен съм с изказването на Мишо, че сега има много опити, на всички нива, да се измият ръцете с една-единствена личност, но аз мисля, че в тази пиеса става дума не за това, а става дума, според мен, за явлението "тоги", защото във всяка страна има "дървари" и въпросът е кой засбикаля "дърварите". Както знаем, старо правило в театъра е, че Кралят се играе от обкръжаващите го, а не от самия него.

В този смисъл аз смятам, че проблемът е общовалиден и общочовешки, защото и Сталин беше възможен заради обкръжението. Това е моята лична теза, която смятам подробно и доколкото ми е възможно да разработя в това представление, тоест: проблемът има две страни (най-малко) и как ще се развие репетиционният период и какви ще бъдат вътре акцентите и каква ще бъде формата на представлението - това е нещо, върху което аз мисля, съобразявайки се с новата ситуация и желаяйки в никакъв случай да не поставя карикатура на сцената. Това всички го знаят, надявам се, добре и няма защо да се обвиняваме предварително в желание да бъдем конюнктурни.

Това можем всички да направим винаги, с лекота. Лично аз се въздържам от такива намеци, за които и да е от моите колеги.

Това е, което имах да кажа.

МИХАИЛ ПЕТРОВ- Извинявай, но такъв намек по отношение на теб не съм правил.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ - Нито пък аз.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Асен Шопов иска думата.

АСЕН ШОПОВ - Ние сме в много ограничен състав на Съвета, нещо половинчато има в заседанието на Съвета...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - От заседанието на Художествения съвет отсъствуват само Велко Кънев, Наум Шопов и Марин Янев. Всички други са тук.

АСЕН ШОПОВ - Липсва горе-долу актьорското присъствие.

Въпросът има два аспекта. Единият вече постъпи като въпрос... Пиесата сама по себе си като литературно произведение в репертоара на театъра, нейната история и нашето отношение - задочно и сегашно към нея и т.н. - по това се говори. Аз също искам да взема отношение за това, че приемам и логиката и убедителността, с която Младен защитава позицията си и правото да постави пиесата, от негова гледна точка. Имайки известни нюанси към театъра във втория въпрос - когато се решава включването на пиесата в работа... нормално, в границите на това да споделям мисли.

Всякакъв вид квалификации са противпоказани и не е приятно когато постъпват, все едно откъде идват - от изказвания... Затова категорично искам да споделя това, че пиесата е изключително произведение. Дали е издържано или неиздържано като литературно произведение - не е моя работа аз да преценявам, но като драматургична основа за театър - с пластичността си и с образността си и с основа

което е заложено като някакви възможности, тя е явление на нивото на каквото явление е самият Йордан Радичков, без да прибягвам към сравнителен метод на съотнасяне на това заглавие с други негови произведения.

Вътре в пиесата има редица образи, които са достатъчно силно обобщаващи - и пластични и наситени с дълбоко съдържание, че може да бъде един предостоеен материал за работа. По въпроса за историята и отношението към пиесата, нейният път от театър до театър и намерение да се реализира, всичко е ясно и няма нужда да се коментира, но аз мисля само че инерцията и инертността на начина, по който разсъждава общата... не индивидуалното мнение, а общото мнение на публиката, зрител, общото възприятие от един или друг факт и инерцията във вид на нюанс, на усещане за "нещо", съществуват независимо от нашата логика и нашето добро намерение.

Уважавайки позицията, която заема и активността, с която се защитава правото на работа над тази пиеса, погледнато вече в контекст на програмата на театъра, аз считам, че успоредяването ѝ с досега ширената програма, тоест: тя да не играе "рокадна" роля, да не размества, а да тръгне и да върви успоредно с това, което е заложено, за да няма прецедентен характер, би било от полза и на авторите и на театъра и на всичко, което щете в този контекст, но това си е само мое лично, частно мнение.

Искам да разгранича момента на отношение към пиесата, каквото имам, даже авторско, постановъчно, като човек, който евентуално чел пиесата, също може да е мислил по посока на това: "Да, ето това аз бих реализирал!" и работата на театъра.

Това е, което исках да кажа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг, кой иска думата?
Другарят Мазгалов.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Аз имам въпрос към Константин Илиев. Той съгласен ли е с това пиесата му да мине за следващия сезон?

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ - Да отговарям ли на този въпрос?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Да, ние водим разговор. Можеш да кажеш всички свои съображения.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ - Аз присъствувах на един съвет, на който беше обсъдена пиесата, за която става въпрос. Аз си казах съображенията и се договорихме за нещо, след което получих предложение от "Авторско право" за сключване на договор и аз подписах този договор в този вид, за който се разбрахме тук, в смисъл, че до 15 април 1990 година няма да позволявам премиера на пиесата в никой театър в България. Освен този договор не съм подписвал никой друг. В този смисъл аз няма да променя нищо от позициите си, в този смисъл аз не мога да бъда против да се прави пиесата в театъра, но казах и тогава, че един режисьор, към който имам задължение - Лесн Даниел, има интерес и желание да прави пиесата - нещо, което не зависи от мен, разбира се и че не мога да му откажа.

В този смисъл този договор, който подписах, има точка, че пиесата може да бъде правена в театър... В този смисъл от моя страна няма никаква промяна.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Е да, но тук става ясно, че пиесата в нашия театър трябва да мине за новия сезон.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ако може аз да поясня. Ние тук с др. Константин Илиев имаме дълги разговори по този въпрос. Моето желание, той го знае, беше да я вземем от Военния театър и да не позволява да се поставя там. След това, понеже той не прие този вариант, тъй като Леон Даниел отказа тук да я прави, ние се съгласихме, че ще я правим тук с презумпцията, че Военният театър също ще я прави, но ние ще успеем да го изпреварим (Военния театър).

В договора, подписан от Константин Илиев, ~~който~~ и аз подписах, който ~~аз~~ получих, има едно условие към точка трета (това, което и той каза), че авторът може да отстъпи правото на публично представяне и в същото населено място. Има и още една поправка, в която се казва, че авторът се задължава да не разрешава излизането на премиера преди 15 април 1990 година.

Това беше, така да се каже, крайната гаранция, която Константин Илиев можа да приеме към нашия театър, че ние ще имаме, все пак, право на първа постановка, ако успеем да я реализираме до тази дата.

До тази дата ние не можем да направим представлението и аз ще поясня защо - защото ~~ние~~ ние ще започнем работа на 3 януари, няма защо да си правим илюзии. Ще има държавен технически надзор, изпитания и така нататък и докато всичко това мине, привеждането на всяка стара постановка към новия пулт за осветление, режисьорите правиха репетиции. Това не е сутринта да правим репетиция и вечерта - представление. По такъв начин ~~ние~~ ние по-рано от 3 януари репетиции на "Бесове" на сцена няма да можем да започнем, или това ще стане... премиерата на "Бесс-

ве" може да излезе чак към края на февруари (15 февруари, да кажем) - март. От Военния театър Красимир Спасов започна репетиции на Горки и след излизането на неговата премиера, театърът с пълно основание ще си започне репетиции на пиесата на Константин Илиев, тъй като за него няма възбрана.

Никой театър, включително и Военният, няма да се съгласи да държи своята премиера до 15 април, когато ние трябва да направим премиера и когато ~~вече~~ няма да успеем да направим премиера затова защото тази пиеса се нуждае от подготовка и при това положение изпреварването на Военния театър е изключено. Говорим за реалните неща, аз не говоря за това кое предпочита Младен Киселов да прави и кое не предпочита, но е изключено да изпреварим Военния театър.

Ако Военният театър реши да я прави, той при всички случаи няма да се съобразява с нас. Вече това се съобразяване, искам да ви съобщя, свърши, това не се отнася само за нас, не се отнася само за тази пиеса. Това съобразяване свърши, всеки прави това, което може и си го показва както може и пазарът, така да се каже, ще доказва кой има право и кой няма право.

Така че при тази ситуация ние нямаме възможност да направим до 15 февруари да излезе премиерата на пиесата на Константин Илиев и след това да започнем да правим и пиесата на Йордан Радичков, тъй като Военният театър ще ни изпревари. Ние ще преценим след това ако те го направят, дали... Вижте, при този оскъден пазар, който съществува, два театъра един до друг, ще преценим дали да я правим или не.

Това е свързано и с режисьора, на когото беше възложено доверието за пиесата "Чаша червено вино за сбогом", тъй като двете неща паднаха върху него, той предпочита... обясни, аргументира тук избора си да прави "Образ и подобие" и нещата стоят така, точно, без никакви увъртания и усуквания.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ - Може ли едно допълнение да направя. За да стане ясно това, как стоят нещата. Във Военния театър няма да успеят, разбира се, до 15 април, да направят пиесата. Първо, аз не знам дали изобщо ще се прави, защото, естествено е, че ми се усложниха отношенията с него, защото на всички беше ясно, че това е почти отказ от моя страна, но предстои Художествен съвет и други неща, които не знам как ще завършат. Ако изобщо започват да я правят, Красимир Спасов ще излезе някъде към края на февруари - 25 февруари, така че, естествено, и там ще закъснееят и за никакъв 15 април не може да става въпрос.

Все едно, както вървят нещата в нашия театър, е ясно, че ние можем да направим тази година две пиеси - "Бесове" (февруари - март) и тази пиеса на Радишков. Това значи, че до края на сезона това ще правим. През юни свършваме, доколкото ви е известно.

В нашия театър би могла да се започне догодина, а това означава че някъде това време, евентуално, можем да имаме премиера. Излишно е да ви говоря, това е свързано с толкова неизвестни, че е доста нереално.

Искам да бъда правилно разбран, абсолютно добре разбирам Младен Киселов, уважавам съображенията и не се сърдя за нищо на никого, а освен това искам да кажа по

отношение на пиесата на Радичков, нещата действително стоят така, че ако пиесата имаше стойност само за преди, то действително няма смисъл да се прави, но аз мисля че тя е многозначна, многопосочна и Младен Киселов, който е работил и друг път с Радичков, би могъл да направи един спектакъл, който да бъде интересен и да има други стойности, освен тази, за която стана дума, така че аз поддържам предложението да се прави пиесата в театъра.

Смятам че и другата пиеса е интересна.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ - Може ли едно допълнение?

Струва ми се, че съм неправилно разбран. От какво се притеснявам? Не упреквам теб, Младене, в несконюнктура, защото най-малко теб мога да упрекна. Притеснен съм само от това, че когато Велко Кънев, Марин и аз, на 4 октомври, след твоето предложение застанахме зад "Образ и подобие", всички тези чудесни думи, които се казаха сега и от Асен и този чудесен анализ за качествата на пиесата от тебе, ми се струва, че тогава трябваше да се кажат, а не сега. От това съм притеснен.

Мисля че много правилно съм разбран и ме разбира те. Не е срещу Младен това...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз сложих тогава ембаргото, аз казах, че не предстои да се прави тази пиеса и това е. Въпросът беше приключен, Младен няма вина за нищо. Друг кой иска думата?

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Аз искам да кажа две думи. Аз харесвам пиесата. В пиесата има пластове, които я правят общочовешка, много мащабна и съм убеден, че Младен ще на-

прави едно представление..... конкретно за визираната личност..... Колкото се може да се съкрати пиесата текстуално.

Аз искам да кажа две думи за това, че ми е мъчно за пиесата на Константин Илиев.

БАНЧО БАНОВ - Тя не се сваля от репертоара.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Да, тя не се сваля от репертоара, но аз се съмнявам, че тя ще бъде реализирана следващия сезон. Трябва да се направи нещо и Режисьорският съвет и ръководството на театъра... аз разбирам Константин Илиев, който се държи като мъж на високо равнище, но смятам, че колкото Радичков е важен за нашия театър, толкова и Константин Илиев е важен за нашия театър. Двете пиеси биха могли да дадат едно великолепно лице, една великолепна физиономия, една чудесна атмосфера могат да създадат, една хубава работна атмосфера и не само това, а нещо друго да стане в този театър, по-ново. Ще бъде жалко и театърът трябва да направи всичко възможно тази пиеса да не излезе от репертоара на нашия театър.

Тя ще бъде играна от много театри и така, както стана с "Районна болница" - в цяла България се игра, и в София се игра...

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ - Няма да бъде играна от много театри, аз не съм се съгласил пиесата да се играе, тъй като имам съображения как ще се направи.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Добре.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Аз имам един въпрос само. Тъй като наистина греховете стават доста, споделям нещо, все-

то можеше и да не споделям с вас, но преди три години бях поканил Йордан Радичков в къщи (три или четири години даже има от тогава), няколко човека, които се виждахме. Тогава той прочете фрагменти, без да ни каже какво е и след месеци се срещнахме на един рожден ден на един от тези хора и тъй като Йордан Радичков е имал приятелски чувства и симпатии към мен, знаейки, че съм партийен секретар, много ребром постави въпроса за пиесата си, разбира се, със съответна атака към мен като творец, който съм проявявал по-широки... Какви са били разговорите му с Фучеджиев не знам, но това, което ми тежеше е, че пиесата въобще не беше обсъждана, тя не беше влязла в разговор на тази маса, на тогавашния Художествен съвет.

Откровено, честно казано, аз не съм се борил за тази пиеса, освен това, когато трябваше Младен да започне пиесата в Театър "София" (по това време точно Азарян стана директор), знам какво беше в Градския комитет - как да реагираме (този съвет на партийните секретари) всъщност тази пиеса да не се прави.

Другари, няма какво да говорим. За себе си много добре знам, че в тези осем години аз уставно съм изпълнявал поредица от директиви и много това са правила.

Когато Младен постави въпроса на 4 октомври за тази пиеса, пак знаейки, че тази пиеса не може да се прави, честно казано, "потънах в земята" и чест прави на мои колеги, които застанаха зад тази пиеса. Вътрешно съм си мислел: "Тези не са дисциплинирани партийни членове!" Тогава Стойчо каза: "Чудесна пиеса, но не ѝ е времето!", мисля че каза такова нещо.

Сега: аз съм убеден в едно - Народният театър е изпълнявал като идеологически институт своите конюнктурни моменти. Дотациите ги дава българската държава. Не съм убеден, че от тук нататък театърът не трябва да бъде конюнктурен по отношение на всякаква нова политика и нововиждане. На театъра това му е стойността. Това си е мое мнение и никак не съм убеден, че това конкретизира само случая с Тодор Живков. Аз мисля, че това говори и за идното, защото нищо не ни гарантира, че това не може да се случи в бъдната история на България. Като се върнем назад ще видим доста такива случаи от времето на Стефан Стамболов.

Това е едната страна на въпроса. Аз не се страхувам, че ще заприличаме на някои другари като споменати бивш министър на културата от 60-те години Петър Вутев, който пръв застана на Народното събрание в подкрепа на новото ръководство. Става въпрос за това, че не ни е съвестта дотолкова омърсена, че да се страхуваме от такова нещо. Напротив: не зная вие дали усетихте на митинга, който се състоя на 17-и, след прословутата, за мен доста зле написана реч на Славчо Трънски, който на петата минута след откриването на Народното събрание оплю по най-недостоеен начин Тодор Живков и когато излезе излезе в 16,30 на митинга беше понесен едва ли не на ръце. На Девети септември не са го носили така на ръце.

Във всички случаи, дори и да подозирам честността на Радичков, че в тези години е написал тази пиеса... много по-качествено и много по-сложно творчески

разказано за съсипването на една държава. Така че от тази гледна точка, на фона на събитията, които стават в ред мигове на нашата интелигенция, не смятам, че театърът ще се компрометира.

Мен повече ме засяга, за мен чисто морален момент - за пиесата на Константин Илиев и тъй като е сложен въпросът, тъй като няма я тук председателката на Съюза, за да видим нейната реч каква щеше да бъде, тъй като тогава ни упрекна, че толкова години той не съществува за сцената на Народния театър. Действително това, че се опита директорът да дойде пиесата тук, а не оттатъка и поради това, че разбирам, че във Военния театър не е влязла, аз мисля, че Стойчо е много прав - не бива да се лишавам от това заглавие.

Въпросът е много сложен, тъй като има алтернатива една - Младен Киселов с двете пиеси... (това е пак йезуитски момент!) Коста реши: не може ли друг от нашите режисьори или друг режисьор в българския театър, на който да се довериш, да направи пиесата и двете пиеси да влязат с една по-малка разлика. Тъй като екипът е тук... разбира се, че до 15 ние ще репетираме "Бесове" една група хора и Асен ще репетира с четирите жени. В това време, докато се сетият другите писатели да се хванат и да напишат нещо, което ще...

ПРЕДС. ДИЮ ФУЧЕДЖИЕВ - То не се пише така лесно.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Да, не се пише така лесно, но грехота е да изпускате това, което е размножено и хората чакат. Мисля че разговорът трябва да е не толкова днес да решим съдбата на едното и на другото, а нека да се по-

мисли пак - няма ли някаква възможност, все пак там са шест човека персонаж. Шест човека... При Младен са 20 и мисля че би могъл мозъчният ни тръст да се напъне и да видим какво трябва да се направи. Аз разбирам, че авторът си има свои предпочитания, но аз пък съм убеден, че след като изтече ембаргото, ред режисьори, които са много под нивото на неговите неща, ще се захванат с тази пиеса, защото тя е интересна и хубава.

Не знаей във вашите разговори и в списъка, който е предложил Коцето, няма ли друг режисьор, освен Младен, който стъпва, ако не от нашите, да дойде, да му се предложи и да работи, защото какво по-чудесно от това, дето се казва, в края на сезона ние да имаме две толкова силни заглавия и толкова навременни. Няма кой да реагира така, а ние не можем да реагираме на това, което става. Какво се правим на "луди"?

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Аз искам да кажа нещо.

По въпроса за пиесата и за нейните качества няма какво да говоря, всички знаем какво е Радичков и какво представлява тази пиеса. Искам да кажа, че ние обсъждахме в Режисьорския съвет двете пиеси - и другата, и тази и тези изказвания, между другото, и на Николай, и на Мишо като съображения, бяха споделени и пред Младен. Тогава той не направи такава защита, каквато направих днес. Разделям защитата - художествена, както се опитвах да разбера неговите намерения и погледа му към пиесата, където той отделя или се помъчи да отдели злободневното от, така да го кажа, вечното, голямото...

Струва ми се, че, ако действително това, което той говори, аз много внимателно го слушах, върви към тези обобщения, към тези неща, които го занимават преди всичко като явление, като процес, който той иска художествено да изобрази на сцената на Народния театър – бихме могли да му се доверим. Още повече, че самата пиеса така е написана, че тя дава извънредно богати възможности, постановъчни, пластически и всякакви други внушения, да се направи спектакъл в този смисъл, в който говори Младен.

Аз бих искал да се спра на другата пиеса, тъй като има един деликатен случай. Тази пиеса не е добра, тя е просто блестяща. Става дума за "Маруля и магданоз" и по тези съображения пролетта на тази година писмено аз я предложих на ръководството на НДК, да се осъществява там тъй като от дълги години съм член на този Художествен съвет, това беше още и по времето на Младен когато той беше още заместник генерален директор, канен съм многократно, настоятелно, с молби да направя нещо. Пролетта ми попадна тази пиеса, предложих я и се прие в репертоара.

Едва вчера или оня ден узнах, че Асен Шопов има намерение да поставя пиесата тука. У мен настъпи едно смущение, без това да е обвинение към някого, аз съм правил и друг път това нещо, отстъпвал съм пиеси в Народния театър, какъвто е случаят с Иван Добчев, който прави една пиеса, която беше заявена от мен – "Всичко е свършено" на Олби, спомняте си тази пиеса.

Аз тогава почти не реагирах на Асен, само му заявих дали знае, че тази пиеса се предвижда да се прави в Народния театър... извинете, в НДК. Обмислих всичко, без какъвто и да е натиск – било от Асен или от директо-

ра Фучеджиев. Затова вчера започнах заседанието на Режисьорския съвет с въпрос към Асен - действително ли само тази пиеса много желае да прави и никоя друга от десетте пиеси, които са му били предложени на неговото внимание и ако това действително е така, че Народният театър (в случая когато се прави другата пиеса) не може да мине без именно тази пиеса, това именно заглавие, то аз в интерес, без да смятам, че това е жест, искам да подчертая това нещо като това, което ще кажа, да не се приема като някакъв евтин жест или нещо, което да замени, може би... Ако, пак повтарям, за да чуе и Асен това нещо, се стигне до убеждението, че няма друго заглавие подходящо в момента и Народният театър извънредно много ще загуби, ако не я реализира тази пиеса.

Аз, разбира се, ще имам неприятности там, защото съм обещал, в случая бих отстъпил тук. Аз съм готов, искам да кажа в последна сметка, да отстъпя правенето на пиесата тук, пак казвам, при условие, че няма друго подходящо заглавие. Още повече, за сведение мога да кажа, че почти целият актьорски състав, който предвиждам, щеше да бъде именно от средата на Народния театър, от трупата на Народния театър, не почти, а целият състав.

Длъжен съм да кажа това нещо, тъй като не искам да има и най-малкият намек на нечистоплътни отношения между мен и между моя колега Асен Шопов, или повод за други разговори. Като казвам, че лично аз бих изстрадал това отстъпване, не крия това нещо, тъй като харесвам много пиесата, но ако трябва в момента театърът да прави нещо и няма друга алтернатива, друга пиеса, която може

да замени това нещо и не може да се използва друг вариант, то нека тогава пиесата да остане в театъра.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ -

Да приключим по първия въпрос:

Предлагам следното:

Младен Киселов ще си започне подготовката на "Образ и подобие".

Второ: да извикам на разговор Красимир Спасов. Коста, той беше ли сред хората?

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ - Разбира се!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Да извикам на разговор Красимир Спасов като режисьор, който да се заеме с пиесата на Константин Илиев, това ще го наравя още утре. Той сега работи там, ще свърши по това време, тъй като имам с него един предварителен разговор, ще се постарая за мен това също е един изключително важен въпрос, аз не го казах тука, но ~~м~~ много държа, ако можем да направим двете пиеси с едно застъпване, което според мен, е възможно, така че много ви моля, да приключваме този въпрос по този начин. Аз ще извикам Красимир Спасов, ще разговарям с него, имам съгласието на автора и след това, от там нататък ще я къдрим...

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ - Искам да направя една уговорка, не уговорка... Тук пак решаваме нещата, не обръщаме внимание на това, примерно, Младен какво мисли по въпроса. Предлагаме друг режисьор... Това също го смятам за нереално..., но все пак човекът направи една заявка, която макар от формална гледна точка малко е неудобно от него...

Второ: аз ви казах и го повтарям, че оттатък въпросът не е решен, предстои Художествен съвет, където се вземат репертоарни решения, но така или иначе хората имат информация какво става в Народния театър, имало е разговор между Младен Киселов и директора на Военния театър във връзка с това, че Младен Киселов имаше някакъв ангажимент. Аз бях повикан от подполковник Колев, двамата драматурзи и Леон Даниел да постави въпроса отново: давам ли си пиесата. При това положение, аз естествено втори път не можех да откажа и казах, че имам едно условие, един договор, подписан с Народния театър и договорът си остава валиден и им цитирах това, което имам и което прочетохте там, така че те ще продължават да бъдат в правото си да правят пиесата и това си остава.

Трето: и Леон, и Младен Киселов са достатъчно добри режисьори, преценявайки състава и горе-долу - в представите и на двамата тази пиеса трудно би могла да се отдели от "Бесове". Досега нито един не предложи състав, който да е извън "Бесове". С други думи, за такова нещо (за някаква работа) може да се мисли след излизането на "Бесове".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - При това положение ние не можем да решим така въпроса, както аз бих желал и смятам че ~~за~~ трябва да преминем към "Образ и подобие", а въпросът с пиесата на Константин Илиев ще бъде решаван допълнително. Независимо от това, аз ще водя един разговор с Красимир Стасов.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - А каква ще бъде съдбата на "Районна болница"?

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Другарят Фучеджиев е информиран, този въпрос се обсъжда на Режисьорския съвет. Невъзможно е успоредно разпределение на две многолюдни пиеси, които имат един и същ жанров облик и се насочват към една и съща "порода" актьори.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Но е възможно да се прави сега, извън "Бесове". Нали така?

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Аз съм я мислела за след "Бесове", но...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - В "Бесове" няма актьори, чиято липса на теб би ти попречила да направиш такова разпределение...

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Антон Радичев и още някой, когото в момента по памет не мога да спомена, трябва да взема списъка.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Искам да дам думата на другаря Асен Шопов, който да направи едно изявление, което е във връзка с това, което говори др. Халачев. Аз имам разговор и с другаря Халачев и с другаря Асен Шопов... Времето е такова, че стават неща, които не можем да ги предвидим и аз искам да дам думата на другаря Асен Шопов, моля ви да изслушате внимателно неговото становище и да приключваме заседанието, за да започнем след два дена работата.

АСЕН ШОПОВ - Времето е такова, че непрекъснато ни изненадва.

Ще подходя с едно извинение, което дължа на Съвета, заради това, че размножената пиеса, която ви е дадена... променям отношението си към възможността да бъде работена от мен.

Преди всичко дължа алтернативно предложение по посока на намерението и на задачата да се започне работа успоредно с "Бесове" доу на камерна сцена. Такава е задачата. Бих искал да бъда пунктоален, знам че съм субективен, бих искал фактите да изброя. При всички случаи не мога да изпусна две изречения по посока на това, че и общественото ми поведение и частното ми, личното ми поведение са обвързани в един терен на работа, където колективната работа е задължителна. За съжаление, аз не съм изрядна и дотолкова хармонична личност, че да не изпадам в конфликтни ситуации, които в даден момент да ме атакуват и в екологията, и в общуването, отделният акт не върши никаква работа, ако усилията на всички не преследват една задача. Сигурно и Станиславски е имал предвид това когато е казал, че като влизаме в театъра, трябва с дръхтата да оставим всичко онова, което няма отношение към театъра, но и то понякога се стреми - от любопитство или от желание... предлагаме да влезе в театъра и да съжителства заедно с другото...

Така че мои слабости, мои лични компликации и отношения, са причината за това, че днес идвам с решението, че не мога да правя тази пиеса и то се дължи на факта, че поведението ми за пореден път е атакувано и квалифицирано като нередно.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не е атакувано и не е квалифицирано.

АСЕН ШОПОВ - В дефинитивен израз (цитирам):
"Кога ще престанеш да вършиш мръсотии?" Това е причината да се изправя пред вас и да ви кажа, че дължа това изви-

нение и ви правя друго предложение. За целта е нужно да проследя как протече фактологически процесът по опит да се вкара едно заглавие и да приключа с този въпрос. До 15 октомври не бях в театъра, след 15 октомври, появявайки се, се изисква да се включа в работа, което е напълно естествено и нормално и ми предлага куп от осем пиеси, за да чета. Успоредно с това, Банчо Банов ми дава още три заглавия - Дюренмат, една френска пиеса и още една френска пиеса и от целият сбор от заглавия (около единадесет) изчитайки ги и връщайки част от пиесите към дирекцията, обявявам, че има три или четири, които са годни да се включат в репертоара на театъра.

Още на едно от заседанията на Режисьорския съвет едно от заглавията беше предмет на вниманието на мой колега и там автоматически го освободих въобще като мой поглед към него. По-късно, на друго режисьорско заседание, Енчо обясни, ме изправиха пред факта, че пиесата е включена в репертоара на НДК. Отговорът, моят, по въпроса беше: "Отиваш при директора, казваш му този факт, директорът ми казва: "Шопов, това заглавие е ангажирано едн къде си, бъди така добър да търсиш друго решение на въпроса," без да имам никакви възражения, нито даже смущения, а просто да търся друго решение от заглавие.

В последния момент, в последния ден, постъпва частно претенция за моето поведение, тя не визира хората които са тук, това е от такова естество, че аз не мога да не се съобразя, тоест: не мога да махна с ръка и да кажа: "Не ме интересува!" и да ликвидирам въпроса, но - достатъчно основателно за мен, чудесната пиеса, която вие коментирате, да се откажа да я правя.

Задачата, обаче, остава открита и би било скандално за Съвета, който се събира днес, за да решава този въпрос, в резултат на което, с давност от ден и половина, ви предлагам следното решение, за да си спестим нужните ни нови десет дни - да ми се даде възможност не утре, а в друг ден да седна с артистите, с трупата, която ще ви прочета като разпределение на новопредложеното заглавие, да прочета пиесата, да се запознае тази трупа, да имам усещането за нейното възприятие на новата пиеса, успоредно с това - да се размножи пиесата, да се раздаде на членовете на Съвета, които под избрана от дирекцията форма - дали на заседание, или по друг начин да си дадат своето мнение и отношение с "Да!" или "Не!"

Едната пиеса вие декларирате каква е. Новата пиеса има някои качества, които може я направят добър вариант за театъра. Новата пиеса е от съветски автор и това счита че може да се възприеме като друго качество.

От друга страна пиесата, дали е толкова добра, колкото онази, но е достатъчно добра и интересна и е в унисон с проблематиката на днешния ден, мисля че представлява точно толкова добра възможност за театрална изява и актьорска изява, още повече, че е тиражиран персонажа вече в десет души, от които: трима мъже и седем жени.

Тази пиеса има едно много добро качество и в същото време - предизвикателно за Народния театър, един недостатък, които се събират в една и съща точка. Тук няма човек, който да каже: "Пиесата е за мен!" Тук всичките десет присъствия са туптан на масата - от началото до края в цялото сценично действие и тя изисква задължително компактно си, така наречено, "ансамбловото" действие и учас-

тие на актьорската труппа, което би могло да бъде превърнато в качество при добро желание.

Друго условие, на което се стремя да отговоря (задължително) е: в рамките на състава, който е свободен от "Бесове". За щастие това е предимно женска пиеса и задължението да се опитам да завърша, при съществуващите условия, успоредно с "Бесове", за да бъдат свободни всички други действия...

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Тогавя как може да става дума за успоредна работа и върху "Районна болница".

АСЕН ШОПОВ - Това исках и аз да попитам, Димитрина, но така или иначе, за мен е задължително да направя този коментар, че аз се отказвам от пиесата на Шафър и предлагам на театъра тази възможност.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - "Районна болница" дели ли се с "Маруля и магданоз"?

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Предплагам, че ще се дели, но не сме правили такова разпределение, защото ставаше въпрос "Районна болница" да се дели от "Образ и подобие"

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Първо ставаше въпрос за пиесата на Константин Илиев.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Възниква нова ситуация...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Въпросите ще се съгласуват главно между двама души, между трима души, тук няма да решим такова съгласуване.

Да дадем възможност на Асен Шопов да прочете...

АСЕН ШОПОВ - Аз държах да се приключи по този разговор пред Художествения съвет, на мен не ми е нужно

в кабинета на директора да го споделя или даже в Режисьорския съвет, а тук, на Художествения съвет.

Онази пиеса имаше в моя вариант разпределение: Славка Славова, Ванча Дойчева. Задължителното условие за дублиран състав. Приемам условието за дублиран състав. Не считам за нужно да юментирам втория състав, тъй като вече е безпредметно в контекста на постановката на въпроса. Новата пиеса, сигурно вече някой може да я познава, наречена: "ДАМСКИ БАНКЕТ В ЛОВНАТА ЗАЛА" на Мережко ~~Мережко~~. Има персонаж: трима мъже и седем жени. Ако считате за нужно - да ги докладвам, не във вид на разпределение на ролите, а във вид на труп, който да седне на масата да чете пиесата, мога да ви ги прчета.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Да, прчети ги! Моля да се пази тишина.

АСЕН ШОПОВ:

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ

БОРИС ЛУКАНОВ

КОНСТАНТИН ЦАНЕВ

и:

СЛАВКА СЛАВОВА

МАРИЯ СТЕФАНОВА

ВАНЧА ДОЙЧЕВА

ЙОРДАНКА КУЗМАНОВА

ЖОРЖЕТА ЧАКЪРОВА

МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА

АЛБЕНА ЧАКЪРОВА.

С това приключвам коментара си.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Искам още веднъж да напомня, че това, което казах, не беше декларация, така... формална, или от учтивост към моя колега. Това, което казах (държа да бъде ясно разбран), казах го с ясното съзнание, че в случая, при това положение, мога да отстъпя пиесата. Не искам да се помисли, че някаква формална декларация съм направил, която да принуди Асен Шопов да търси друго решение на въпроса.

Длъжен съм да го кажа това нещо.

АСЕН ШОПОВ - Реакцията ми, отказването ми от пиесата няма предвид изказването на Енчо Халачев.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Другари, сега възникват нови въпроси. Ако той работи това заглавие в периода, в който се довършват "Бесове", според мен това изключва възможността да се прави по същото време "Районна болница" - по две причини. Едната е - работна площадка и период на подготовка, а другата е... - тук се появяват имена, които евентуално аз бих взела в разпределението, което ще направя, така че, според мен, въпросът възниква с пълна сила - за възможността сега, в момента, да влезе "Районна болница" при условие, че успоредно с "Бесове" тръгва новото заглавие.

Аз лично смятам че (познавам средите в театъра твърде добре, одумки в театъра винаги е имало и ще продължава да има, за мен е важен не куртоазният, а човешки и професионален жест на Енчо Халачев, който той отново потвърди преди минута и ми се струва, че ако някъде в театъра или в среди извън театъра е получил Асен Шопов намеци за нечистоплътност при избора на заглавие, това не може да бъде решаващо за извеждането от репертоара.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ -

Първо:

Пристъпва се към подготовка на "Образ и подобие". Ще помоля другаря Младен Киселов в срок от десетина дни или две седмици да ми даде разпределение. Предполагам, че десетина дни ще са ти достатъчни?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Да.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ -

Второ:

Пиесата на Константин Илиев аз, независимо от всичко... ще извикам Красимир Спасов, за да разговарям с него. Този въпрос ме интересува, тук се получиха някои неприятни неща, невъзможности и т.н., но аз държа на пиесата и ще извикам Красимир Спасов да разговарям с него. Това, което ще каже, е с много неизвестни.

Трето:

Моля Димитрина Гюрова в срок от няколко дни... Ти май имаше разпределение?

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Аз имах вариант на разпределение.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ти ще ми дадеш този вариант, който си направила - да го имам в четвъртък.

Асен Шопов ще ми даде разпределение на двете пиеси - и на "Маруля и магданоз" и на Мережко.

АСЕН ШОПОВ - "Маруля и магданоз" е свалена от моето внимание, това в моето съзнанието вече е изключен въпрос.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ти ще ми дадеш този

списък на мен, с една уговорка. Там за Маргарита Дупаринова, ставаше въпрос за Иванка Димитрова, Иванка Димитрова, ако може тук да участва, за да можем да използваме Маргарита на друго място... ще видим как ще направим, но искам утре този списък ти да ми го дадеш, Димитрина вдругиден да ми даде другия списък. Ще се опитаме да направим някаква програма, която се състои в следното:

Първо: "Образ и подобие" и

Второ: възможен вариант на "Районна болница" и "Дамски банкет в ловната зала".

Ако ~~ние~~ успеем да направим една такава комбинация, ~~ние~~ ще се покажем, както се казва, на ниво и ще можем да работим интензивно в едно време, което изисква от нас наистина да покажем с дела, че сме готови да подкрепим това преустройство.

Искам тук да се присъединя към това, което каза Младен Киселов за "Образ и подобие". Аз в началото не сметнах да давам пояснение за тази пиеса, тъй като реших, че всички сме наясно, но ~~аз~~ изключвам всякаква конюнктурност, той обясни доста подробно как са се развили събитията, аз също имам понятие как са се развили събитията. Казах ви, че първият път аз съм я върнал пиесата, след това не ми е известно кой къде е ходил и какво е приказвал.

Искам да потвърдя високото качество на това произведение и като литература и като драматургия и като възможност за реализация на едно произведение, което, според мен, ще предизвика голям интерес. Изключвам

всякакви възможни обвинения от конюнктурност и сравнения с карикатурата, която е публикувал във вестник "Стършел" Орлин Орлинов, който не е в състояние да направи друго нещо освен гафове, той непрекъснато прави гафове (но го направиха главен редактор на вестника, какво да направиш?). От този род сравнения изобщо не могат да стават.

Тук се очерта едно станъ вище, аз също считам, че този анализ, който направи Младен Киселов, е най-точен. Ние с Йордан Радичков сме приятели от много дълги години, този случай малко "вби клин" помежду ни, макар че аз не съм виновен, мога да кажа тук, пред Художествения съвет, макар че поемам вината. Не съм виновен, защото не съм отместил тази пиеса по собствена инициатива.

Искам да изпробваме всички тези варианти за интензивна работа, която е много необходима на театъра, за да излезе от едно неприятно положение. Ние очевидно няма да можем да играем и "Сборен пункт", защото Рачко Ябанджиев днес беше при мен, аз уважавам възрастта му. Кой ще подготви нов актьор?

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ - Аз се наемам да го подготвя.

Второ: мога да ви предложа двамата актьори от Плевен, които не са лоши на първо време, докато подготвим човек от театъра.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ние сега трябва да го подготвим, докато театърът не е набрал, така да се каже, скорост да работи.

Приключваме.

Закривам заседанието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Д. Фучеджиев)